

Beter een goede buur...

14-12-2023 11:00

de lage landen N°3 2023

de lage landen N°2 2023

de lage landen N°1 2023

de lage landen N°4 2022

de lage landen N°3 2022

de lage landen N°2 2022

de lage landen N°1 2022

de lage landen N°4 2021

de lage landen N°3 2021

de lage landen N°2 2021

de lage landen N°1 2021

de lage landen N°4 2020

Al zestig jaar zet tijdschrift *de lage landen*, voorheen *Ons Erfdeel*, zich in voor de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking. Hendrik Tratsaert zet die missie sinds 2021 voort. Onder zijn bezielende leiding ondergingen tijdschrift en website afgelopen jaren al enige veranderingen. Om de toekomst van *de lage landen* te waarborgen, zullen komende tijd meer vernieuwingen volgen. Een crowdfundingactie moet helpen om die te financieren en realiseren.

Oorsprong

Piepjonge studenten – de meesten amper twintig jaar oud – zijn de redactieleden als in augustus 1957 in een oplage van 250 exemplaren het eerste nummer van *Ons Erfdeel* verschijnt.

De prille Vlaamse dichter Jozef Deleu (1937) sticht het tijdschrift onder aanmoediging van schrijver André Demedts. Deleu stuurt hem met enige regelmaat zijn gedichten ter beoordeling. Bij een van hun ontmoetingen suggereert Demedts dat het aardig zou zijn om een tijdschrift voor jongeren op te richten waarin de Frans-Vlaamse problematiek in het taalgebied wordt belicht. Deleu voegt de daad bij het woord en verzamelt wat studievrienden om zich heen om het tijdschrift te maken. Dat richt zich niet alleen op de door Demedts' aangekaarte Frans-Vlaamse kwestie, maar ook op het bevorderen van de culturele samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland. De titel *Ons Erfdeel* verwijst naar de taal die de twee gebieden verbindt en alles wat daar nauw mee samenhangt.

Ook de Noordelijke Nederlanden

Als Frits Niessen, een jonge student aan de kweekschool in Dongen, toetreedt tot de redactie zijn ook de Noordelijke Nederlanden goed vertegenwoordigd en krijgt het blad er tientallen Nederlandse lezers bij.

'Pionierswerk,' noemt Niessen het dertig jaar geleden in een interview met *NRC Handelsblad*. Hij is op dat moment adjunct-hoofdredacteur van *Ons Erfdeel*. 'Pionierswerk,' want de boeken van Louis Paul Boon, Hugo Claus en Willem Elsschot werden weliswaar verslonden in Nederland, maar er was nog genoeg te bevechten. 'De wederzijdse vooroordelen waren in die jaren hechter in de hoofden van de mensen verankerd dan nu,' verklaart Frits Niessen in datzelfde interview met *NRC Handelsblad*.

Professionalisering

Desondanks groeit *Ons Erfdeel* tussen 1957 en 1989 van 1000 naar 10.000 exemplaren. Het gaat het blad zelfs zozeer voor de wind dat Jozef Deleu in 1970 zijn baan in het onderwijs opzegt en het tijdschrift *Ons Erfdeel* onderbrengt in de onafhankelijke Vlaams-Nederlandse 'Stichting *Ons Erfdeel*'. Zo kan hij de uitgave van het tijdschrift professionaliseren en de financiering ervan veiligstellen. Hij onderstreept daarmee zijn uitspraak: 'Vlaanderen is de moeder van het Nederlands, Nederland de vader.'

In 1972 voegt hij het Franstalige tijdschrift *Septentrion* toe om ook het Franse publiek vertrouwd te maken met Nederlandstalige cultuur. Deleu blijft tot 2002 hoofdredacteur, waarna schrijver en publicist Luc Devoldere hem opvolgt.

de lage landen

Inmiddels zijn we zestig jaar verder en is *Ons Erfdeel*, dat tegenwoordig *de lage landen* heet, nog altijd springlevend. Het tijdschrift en de website brengen van oudsher context bij kunst, taal, geschiedenis, literatuur en maatschappelijke ontwikkelingen uit de Lage Landen. Beide verschijnen zowel in Nederland als in Vlaanderen. Daarnaast publiceert Stichting *Ons Erfdeel* tal van boeken over cultuur in Nederland en Vlaanderen, zoals recentelijk *De Lage Landen anno 2050. Een verleden met toekomst*, een bundel essays over de toekomst van Nederland en België. Deze speciale editie over de Lage Landen verscheen eind juni 2023 ter gelegenheid van een bezoek van koning Willem-Alexander en koningin Máxima aan het Belgische vorstenpaar koning Filip en koningin Mathilde.

Sinds 2021 is Hendrik Tratsaert hoofdredacteur van de lage landen en directeur van de Vlaams-Nederlandse culturele instelling *Ons Erfdeel*. Tratsaert is geen onbekende in het Vlaamse culturele leven. Van 1999 tot 2005 leidde hij het kunsttijdschrift *janus*, vervolgens richtte hij in Oostende kunstencentrum Vrijstaat O. op, en later ook de fusieorganisatie KAAP (Oostende-Brugge). In 2020 stond hij aan de wieg van vzw Exil, waar vernieuwende kunstprojecten worden gelanceerd. Om tijdschrift *Ons Erfdeel* levensvatbaar te houden, schudde Tratsaert de oude formule flink op. Zo veranderde hij de naam in de lage landen. "Dat klinkt voor Nederlanders beter. En met deze naam sluiten tijdschrift en website ook beter op elkaar aan."

Hendrik Tratsaert

Meer dan recensies en essays

Taal blijft belangrijk, omdat dat de Nederlanders en Vlamingen bindt, benadrukt hij. Maar de manier waarop de informatie wordt gebracht is wel veranderd. "Vroeger stonden er alleen recensies en essays in het tijdschrift. Nu plaatsen we ook reportages en diepgaande achtergrond- en trendartikelen over bijvoorbeeld autofictie, lesbische literatuur, hoe de millennial aan zijn informatie over boeken komt. Stukken die je in andere bladen vaak niet tegenkomt. We hebben met *Ons Erfdeel*, nu *de lage landen*, in zestig jaar tijd een groot kenniscentrum opgebouwd. Die kennis willen we graag verspreiden. Dat gebeurt niet alleen met geschreven stukken. We bieden ook informatie in podcasts, video's, boeken, evenementen, lezingen en presentaties. Zo is het plan om samen met het Nederlandse tijdschrift *Onze Taal* een congres te organiseren en zijn er onder onze vlag geregeld lezingen en boekpresentaties in Vlaanderen en Nederland."

De Vlaams-Nederlandse kruisbestuiving komt ook op de website nadrukkelijker naar voren. "Bovenaan de site staan de letters VL en NL met pijltjes ertussen. Daarop is alles te vinden met betrekking tot de samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen en onderwerpen die de grens overschrijden. Artikelen over stikstof, onderwijs, vervoer, musea, gezamenlijke film -en theaterproducties of televisieseries."

Daarnaast introduceert Tratsaert themadossiers. Onlangs verscheen bijvoorbeeld het seksualiteitsnummer met onder meer verhalen over het standpunt van feministen ten opzichte van pornografie, de man als lustobject, prostitutie in Nederland en België en seksueel getinte woorden in de taal.

Groeiend aantal sitebezoekers

De wijzigingen werpen hun vruchten af. de lage landen heeft momenteel 380.000 unieke lezers op de drie websites www.de-lage-landen.com, www.les-plats-pays.com en www.the-low-countries.com.

"200.000 daarvan bezoeken de Nederlandstalige website. Op de website is 60 procent van de bezoekers Nederlands en 40 procent Vlaams, bij het papieren tijdschrift is dat net andersom. Onze lezers zijn specifiek geïnteresseerd in Vlaanderen of Nederland, zijn op zoek naar informatie daarover en zien graag kwaliteit en diepgang in verhalen. Met 190 pagina's per editie krijgen ze waar voor hun geld."

Het voornaamste doel blijft het bruggen bouwen tussen Nederland en Vlaanderen. "We blijven de culturele samenwerking te stimuleren. Vroeger was er een Vlaams-Nederlands cultureel akkoord. Dat is afgeschaft, maar wij pleiten ervoor dat dat weer terugkomt. Het kan bij van alles helpen: beter openbaar vervoer tussen beide landen, subsidies voor theater en letteren, hervorming van de Taalunie."

de lage landen krijgt vanuit de Vlaamse overheid structureel € 680.000 subsidie en van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap projectmatig € 180.000. "Een vierde van onze omzet verdienen we zelf met de verkoop van boeken abonnementen en advertenties. Maar ook met schenkingen van mensen die ons een warm hart toedragen."

Crowdfunding

Toch zijn de inkomsten niet voldoende om alle veranderingen door te voeren die Tratsaert voor ogen heeft. Dit najaar is daarom een crowdfundingactie begonnen. Mensen kunnen zich voor zeven euro per maand abonneren op het tijdschrift en de website en zo het toekomstplan steunen. "In tien dagen tijd hebben we er al honderd abonnees bij gekregen. Daaronder zijn ook mensen die al abonnee zijn, maar die toch maandelijks zeven euro willen overmaken om ons te helpen."

Tratsaert wil met het geld de website aanscherpen en lezersvriendelijker te maken. "De bedoeling is dat die meer toegespitst wordt op de lezer: Ben je bijvoorbeeld geïnteresseerd in kunst, dan krijg je zoveel mogelijk

informatie over dat onderwerp te zien. We gaan het aanbod beter presenteren. Daarbij willen we het tijdschrift een nieuwe look en feel geven en het format veranderen van vier naar zes jaarlijks. Het wordt dunner in een groter formaat.”

Zo zet Tratsaert de missie waarmee de jonge bezieler Deleu in 1957 begon, op zijn eigen bevlogen manier voort.

Marloes de Moor